

Икономиката сближава, наркотиците разделят Реформаторския блок

[Институт за свободен капитализъм „Атлас“](#)

На предсрочните парламентарни избори на 12 май 2013 г. малките десни партии претърпяха поражение, в резултат на което нито една от тях не премина 4%-ната бариера за влизане в 42-то Народно събрание. Последвалите кадрови грешки на управляващата коалиция предизвикаха антиправителствени протести. Мотивирани от протестите, пет десноцентристки партии: ДБГ, ДСБ, Партия Зелените, Народна партия „Свобода и единство“ (НПСД) и Синьо Единство, основаха Реформаторски Блок (РБ), заявил наскоро намерение да се превърне в единен политически проект. В началото на този процес Институтът за свободен капитализъм „Атлас“ започна срещи с партиите от РБ, за да тества принципната близост между тях. В последствие форматът на изследването беше разширен с партии извън блока. По време на срещите и анкетите беше използван модифициран вариант на теста на Нолан за описание на политически възгледи и ориентации.

Тук представяме накратко процеса на анализ и резултатите от теста в рамките на изследването „Приложение на модел на Нолан за анализ на идентичност на малките партиите център-дясно в България през лятото на 2013 г.“. С този проект бе направен първи опит за аналитично изследване на близостта между партии на основата на теста на Дейвид Нолан. Резултатите дават основание бъдещото развитие на събитията в РБ да се проследи чрез описаната методология, а тестът на Нолан да се доразвие и коригира като бърз метод за анализ на моментните политически отношения между българските политически партии.

Приел като своя мисия популяризирането и защитата на ценностите на свободния пазар, Институтът за свободен капитализъм „Атлас“ е естествено близък до десните политически субекти в България. В търсене на причините за тяхното фиаско на изборите през май 2013 г., Институтът си постави за цел да идентифицира политическите им възгледи относно свободата на пазара и личността. Удобна основа за оценка на тези визии е либертарианският тест на Дейвид Нолан, разработен през 1970 г. Изборът му беше продиктуван от възможността за бърза адаптация към българските условия и получаването на числови и графични оценки за основните виждания на анкетираните партии относно икономическите и лични свободи.

Оригиналният политически тест на Нолан бе модифициран и сведен до 22 въпроса, разделени в две равни групи по признак икономическа и лична свобода. Въпросите са с различна числова стойност, общата им сума е 100 във всяка група. Тъй като екипът на проекта бе наясно, че при подобни анкети партиите всъщност рекламират свои предварително разработени позиции, насочени към конкретни социални групи, при съставянето на въпросите беше разработен допълнителен икономически въпросник. Неговата функция бе да верифицира отговорите от политическия тест чрез поредица контролни въпроси,

противоречивият отговор на които намалява общата числова оценка на партиите и коригира описанието на политическата им ориентация.

В периода юли-август 2013 г. изследвателският екип се среща лично и отделно с лидерите или представители на националните ръководства на следните партии: ДСБ, ДБГр, Партия Зелените, НП „Свобода и достойнство“, Синьо единство, ЕНП и НДСВ. Резултатите от общия политически тест показват ясно разделение между партиите. Според общия резултат НДСВ, ЕНП и НПСД, са с ясен либерален облик. ДБГр се позиционира център- дясно, с консервативен уклон по отношение на личните свободи. Партия Зелените се оказва с либерална ориентация по отношение на личните свободи, и отчетливо социална по отношение на икономическите.

С въвеждането на корекции общото позициониране на политическите партии не се променя, но някои от тях се „отместват“ вляво или вдясно, или се отдалечават помежду си. Това е най-видно с разкъсването на „либералната група“ (НПСД, НДСВ и ЕНП), което е следствие от силната склонност на НПСД да ограничава икономическите свободи. Такова отместване вляво е характерно за всички партии с изключение на ЕНП и се дължи на фаворизирането на различни видове държавни субсидии в програмните паритни документи. Например НДСВ са готови да подпомагат с държавни средства научните и ноу-хау разработки за сметка на земеделските субсидии, докато НПСД декларира желание земеделските субсидии да бъдат запазени.

При отчитането на корекциите в резултатите, партиите в „либералната група“ видимо се отдалечават помежду си, но се засилва близостта между НДСВ и ЕНП. Забелязва се и сближаване между Зелените и НПСД, основна причина за което, освен твърдата идентичната защита на личните свободи, е силното отместване на НПСД вляво поради готовността на партията да ограничава икономическата свобода. Друг видим резултат е абсолютната самотност на ДБГр в настоящия формат на Реформаторския блок по темата за личните свободи. ДБГр единствени настояват за ограничени регулации в областта на медиите и съдържанието в интернет, предимно от морални съображения. Останалите партии не са толкова рестриктивни по този въпрос.

Изследването констатира пълна разнопосочност в позициите на партиите по отношение на личните свободи. Те са единодушни единствено по нуждата от свободно движение на хора и от запазване на партийната автономия при гласуванията в Европейския парламент (включително по външнополитически теми като балканската политика). Въпроси като правото за притежание на наркотици и свободното съжителство без ограничение по пол, предизвикват забележителна поляризация, която граничи с обърканост. Особено впечатление прави почти пълната несъвместимост между ДБГр и Зелените в този контекст.

Партиите имат значителни сходства в икономическите позиции. Всички са за ограничаване на преразпределителна роля на държавния бюджет, за държавно подпомагане на научните и ноу-хау разработки, за премахване задължителната роля на някои професионални гилдии, за реформиране на пенсионната система в посока към по-голямо частно участие, за демонополизация на Здравната каса. Прави впечатление обаче, че единствено ЕНП и НПСД виждат силната регулация и държавен контрол като основна причина за корупция.

В заключение:

- При направения тест ясно се откориха различията между анкетираните партии по отделни политики, въпреки общия им десен характер. Основните проблеми са свързани с отношението им към личната свобода. Различията по тази тема биха били основен проблем при бъдеща по-тясна интеграция между партиите. Печелившата политика на сближаване би трябвало да стъпва на основните икономически принципи - ограничено и стегнато бюджетно преразпределяне, пенсионна реформа. За съжаление, партиите нямат ясна или никаква визия по икономически теми, които не присъстват в политическия дневен ред на България, но са актуални в ЕС – например единните данъчна и земеделска политика.

- Реформаторският блок би бил успешно конструиран като единен политически субект на базата на общи икономически принципи, които са в основата си пропазарни. Огласените на 3 октомври 2013г. незабавни икономически мерки очертават тенденция за подкрепа на регулации и подпомагане на бизниси от страна на държавата, което е отстъпление от принципите на свободния пазар.